



Zelene navike
za održivu Labinštinu

BROŠURA ZA POSLOVNE KORISNIKE



Europska unija
Zajedno do fondova EU



EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDovi



Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

Projekt je sufinancirala
Europska unija iz
Kohezijskog fonda





O projektu:

Nositelj projekta „Zelene navike za održivu Labinštinu” je Grad Labin u suradnji s općinama Raša, Sv. Nedelja, Kršan i Pićan. Ukupna vrijednost projekta iznosi 583.808,54 kuna, od čega odobrena bespovratna sredstva Kohezijskog fonda iznose 496.237,25 kuna, a Fonda MRRFEU-a za sufinanciranje provedbe EU projekata na regionalnoj i lokalnoj razini za 2018. godinu, 52.542,77 kuna.

Svrha je projekta izgradnja i povećanje svijesti građana grada Labina i općina Labinštine o važnosti odgovornog postupanja s komunalnim otpadom, s posebnim naglaskom na sprječavanje nastanka otpada, pravilno odvajanje otpada u kućanstvima, kućno kompostiranje i ponovnu uporabu predmeta, u cilju smanjenja količine otpada koji se odlaže na odlagališta.

Osoba za kontakt:

Robert Mohorović, mag.oec.
Viši stručni suradnik za međunarodne projekte
Upravni odjel za gospodarstvo i EU projekte
+385 (0)52 866-817
robert.mohorovic@labin.hr
www.labin.hr



Grad Labin
Titov trg 11
52220 Labin



Općina Raša
Trg Gustavo Pulitzer Finali 2
52223 Raša



Općina Pićan
Pićan 40
Pićan 52332



Općina Kršan
Blaškovići 12, p.p.2,
52232 Kršan



Općina Sveta Nedelja
Nedešćina 103
52231 Nedešćina

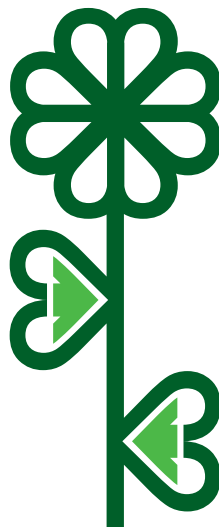
www.zelene-navike.hr
www.strukturnifondovi.hr

Zašto 21?

Simbolika broja 21 u našoj je informativnoj kampanji višestruka. Ekološka pitanja i ekološki problemi postaju sve dominantnija tema u suvremenom društvu, čime se potvrđuje pretpostavka da će 21. stoljeće biti "stoljeće okoliša" za razliku od dvadesetog stoljeća koje je gradilo svoj napredak na tehnologijama koje su često ostavljale ekološke otiske s vrlo ozbiljnim posljedicama, kao što je ugrožavanje prirode, okoliša i ljudskog zdravlja. S obzirom na te izazove, na konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvitku u Rio de Janeiru 1992. pozornost svjetske javnosti bila je usmjerena na sve veće probleme povezane s pitanjima razvitka i okoliša na lokalnoj i globalnoj razini. Deklaracija i Akcijski program za 21. stoljeće (**Agenda 21**), doneseni na Konferenciji, daju snažnu potporu načelima održivog razvitka. Opća skupština Ujedinjenih naroda 2000. donijela je Milenijsku deklaraciju (*United Nations Millennium Declaration*), politički dokument Ujedinjenih naroda za 21. stoljeće, kojim se utvrđuju ciljevi razvoja u područjima od interesa za međunarodnu zajednicu te aktivnosti koje trebaju pridonijeti njihovu ostvarivanju.

Recikliranje otpada, kao jedna od stavki Agende 21, veoma je važan čimbenik u borbi protiv zagađenja okoliša i očuvanja resursa. Iako radnje poput odvajanja otpada u kućanstvima i na našim radnim mjestima u početku predstavljaju određeni napor, valja razmisliti o tome što vas koči u provedbi, odnosno u stvaranju novih navika.

Nemojte zaboraviti da za usvajanje nove navike treba samo **21 dan** – stoga vas molimo da ustrajete u odvajanju otpada jer će to postati **ZELENA NAVIKA** koja pridonosi zaštiti okoliša!



Dragi poduzetnici, gospodarstvenici i obrtnici!

U cilju što jednostavnijeg korištenja sustava gospodarenja otpadom na području Labinštine, u okviru projekta „Zelene navike za održivu Labinštinu” pripremili smo i zasebnu brošuru kojom obuhvaćamo tematiku poslovnih korisnika. Zbog različitosti svakog pojedinog poslovnog subjekta i procesa unutar samog poslovanja upute za odvajanje otpada u poslovnim prostorima nije u potpunosti moguće obuhvatiti jednom univerzalnom brošurou.

To će zahtijevati od korisnika gotovo svakodnevno praćenje ove problematike.

Spajanje ekologije s poslovnom praksom nužan je preduvjet zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja vaših djelatnika. Usvajanje ekološkog djelovanja omogućit će vam usklađivanje poslovne prakse s najnovijim trendovima u poslovanju, ali i promjenama u zakonskoj regulativi koje su već stupile na snagu. Pritom je važno znati da izbjegavanje stvaranja otpada te smanjenje njegova nastanka ne zahtjeva nužno uvođenje novih i skupih tehnologija, već se može postići i primjenom kvalitetne upravljačke prakse, malim i

financijski zanemarivim izmjenama procesa, ali prije svega promjenama navika zaposlenika. Moguće je učinkovito i profitabilno poslovati uz smanjenje nastanka otpada.

Kako bi izbjegli nepovoljno stanje u prostoru, smanjenu kakvoću okoliša i življenja te nepovoljne učinke za zdravlje ljudi, preporučuje se pridržavanje hijerarhije ispravnog gospodarenja otpadom:

- prevencija nastajanja otpada,
- ponovno korištenje,
- recikliranje,
- uporaba i
- minimalno odlaganje ostataka od obrađenog otpada.

Hrvatski Zakon o održivom gospodarenju otpadom primjenjuje jednak prvenstveni red gospodarenja otpadom, dok se zakonima EU-a potiču i druga opća načela zaštite okoliša, kao što su mjere opreza i održivost, tehnička izvedivost i gospodarska održivost, zaštita resursa i sveukupni učinak na okoliš, ljudsko zdravlje, gospodarstvo i društvo.



Prije nego otpad postane otpad

Prevenција nastanka otpada podrazumijeva da već pri naručivanju proizvoda kojima se koristite možete utjecati na smanjenje nastanka i štetnosti otpada. Naručivanjem višenamjenskih proizvoda, proizvoda koji sadržavaju manje količine štetnih sastojaka, naručivanjem manjih količina proizvoda (a ne stvaranjem zaliha), može se smanjiti nastajanje otpada, štetni utjecaj na zdravlje i okoliš, ali i ostvariti ušteda.

Neki od primjera prevencije nastanka otpada su sljedeće:

- a) upotreba većih pakiranja proizvoda koje svakodnevno trošite u proizvodnji,
- b) upotreba dozatora za šećer umjesto vrećica,
- c) voda iz slavine umjesto kupljene vode u bocama, i slično.

Kad upotrebljavamo neki proizvod u njegovu izvornom obliku za jednaku ili novu svrhu, to nazivamo ponovnom uporabom. Ponovnom uporabom proizvoda produžujemo njegovo trajanje prije nego što postane otpad. Ako promislimo možemo li nekako drukčije upotrijebiti proizvod prije nego li ga odbacimo, time ćemo znatno smanjiti količinu otpada. Prije nabavke novog uređaja

razmislite isplati li se popraviti stari. Isto vrijedi i za namještaj; uz male preinake može osvežiti ili povratiti svoju funkciju. Mnogo naizgled sitnih promjena čini veliku razliku.

Neki od primjera ponovne uporabe su sljedeće:

- a) upotreba povratne ambalaže;
- b) upotreba već tiskanog papira;
- c) upotreba dozatora za sapune.

Savjeti za gospodarenje otpadom

1. Pridruži se pokretu

Ukoliko ekološki održivo poslovanje još nije dio vaših svakodnevnih poslovnih procesa, donošenje odluke o tome je svakako prvi korak. Sve se više priča o nužnosti prelaska na održive načine života i poslovanja, a pritom se sve više uvodi pojam cirkularne ekonomije, koncepta koji zagovara povratak prirodi, fokus na energetske učinkovitost i ekološku održivost. U osnovi ove ekonomije je stav da otpad ne postoji, odnosno da se sve treba reciklirati ili koristiti u neke druge svrhe.

2. Dobiti podršku vaših zaposlenika i kolega

Ključni korak u promjenama navika unutar tvrtke je pridobiti podršku svih zaposlenika.

Ponekada inicijativa za smanjenje otpada može doći i od strane vaših zaposlenika – podržite ih! Samo zajedničkim naporima tvrtka može ostvariti značajne rezultate.

3. Upoznajte svoj otpad i planirajte djelovanje

Početna točka za razvoj svakog prijedloga rješenja sustava gospodarenja otpadom, za program prevencije stvaranja otpada i za strategiju za ponovno korištenje resursa mora biti precizna analiza otpada koji se priprema za ponovno iskorištavanje ili odlaganje. Tek se tada može sa sigurnošću odrediti koje prioritete korake treba poduzeti.

4. Uvedite promjenu

Nakon što ste zacrtali ciljeve – izradite svoj plan djelovanja. Neke od aktivnosti donosimo u ovoj brošuri.

Savjeti za uredske djelatnosti:

Kao i u svakom domaćinstvu – u uredima također nastaje otpad koji je gotovo u potpunosti moguće reciklirati. Uredski otpad spada u kategoriju komunalnog otpada iz razloga što je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, te u uredima ne nastaje takozvani proizvodni otpad koji se definira kao otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u

industriji, obrtu i drugim procesima.

Postoji više savjeta kako smanjiti otpad u uredima:

1. Koristiti ponovno upotrebe predmete: platnene vrećice za nabavu, čaše i boce za piće, pribor za jelo i slično

2. Kavu iz aparata napravite u vlastitoj šalici – uštedjeti ćemo jednu plastičnu čašu dnevno – isto vrijedi za aparate s vodom.

3. Izbjegavati dostavu hrane u ambalaži koju je teško ili nemoguće reciklirati (dogovorite suradnju sa restoranima koji mogu dostavljati hranu u posudama koje možete vratiti)

4. Izbjegavati ostatke od hrane. Ukoliko ipak postoje određene količine ostataka od hrane – iste možda možete ponijeti kući te kompostirati u dvorištu ili nahraniti domaće životinje.

5. Koristiti proizvode od materijala koje je moguće reciklirati ili ponovno upotrebljavati

6. Koristiti reciklirani uredski papir

7. Smanjenje papira u uredima – na papir ispisujemo samo nužne dokumente dok za razmjenu dokumenata, prezentacijskih materijala i slično koristimo elektroničku poštu.

8. Odvajajte papir, plastiku i staklo u vašim uredima – jednostavno je i

ne zahtjeva previše mjesta u uredi-
ma.

Savjeti za ugostiteljstvo (kafići i re- storani)

Da bi organizirali uspješno upravlja-
nje otpada u ugostiteljskim objekti-
ma potrebno je:

1. Odrediti odgovorne osobe za ovaj posao
2. Pratiti i analizirati otpad u resto-

ranu

3. Pregledati dokumentaciju o na-
bavci roba u restoranu
4. Raditi česte inventure u cilju kom-
paracije i smanjenja otpada
5. Izvršiti adekvatne izmjene na je-
lovniku u cilju smanjenja otpada
6. Izraditi pravilnik o otpadu
7. Reciklirati otpad

Neki od primjera kako smanjiti količine otpada u ugostiteljstvu.

Zaštita okoliša općenito
Kuhinja: <ul style="list-style-type: none">• Koristiti sapune u rinfuzi• Koristiti namirnice od lokalnih proizvođača i dobavljača s ciljem smanjenja emisija u transportu.
Ponuda: <ul style="list-style-type: none">• Koristiti proizvode koji sadrže udio recikliranih materijala (salvete i WC papir)• Vegetarijanski izbor smanjuje ekološki otisak vašeg restorana• Informirajte i educirajte vaše osoblje kako bi bili u mogućnosti educirati goste o vašim ekološkim aktivnostima i nastojanjima.
Gosti/kupci: <ul style="list-style-type: none">• Podizanje svijesti o ekološkim i zdravstvenim koristima vegetarijanske prehrane• Pružiti mogućnost da osoblje posjete reciklažno dvorište kako bi shvatili kompleksnost recikliranja• Sakupljati i reciklirati jestiva ulja



Hrana	Pakiranje
<p>Kuhinja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koristiti vodu za piće iz slavine umjesto konzumne vode u komercijalnoj ambalaži • Koristiti svježe namirnice u dostatnim količinama za pravovremenu uporabu te suhe i trajne sastojaka u većim količinama zbog eliminiranja nepotrebnog pakiranja • Koristiti sve dijelove voća i povrća u proizvodima • Koristiti jasno označene spremnike za odvajanje otpada već u kuhinji 	<p>Kuhinja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizirati dobavljače i vlastitu politiku nabave namirnica s ciljem smanjenja proizvodnje otpada • Educirati zaposlenike o internim pravilima o odvajanju otpada • Nabava proizvoda s minimalnim količinama pakiranja • Uz pića poslužiti slamku isključivo na zahtjev gosta
<p>Ponuda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U skladu sa sezonskom ponudom nuditi sezonske specijalitete kako bi se izbjegla nabava vam sezonskih namirnica (višak ambalaže) • Normativi za porcije moraju biti u skladu sa potrebama gostiju s ciljem bi se smanjila količina otpad od hrane • Savjetovati gosta ukoliko naručuje previše hrane 	<p>Ponuda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jelovnike i ponude štampati na kvalitetnom recikliranom papiru koji je moguće opet reciklirati • Izbjegavati posluživanje jednokratnih proizvoda (salvete, pribor i slično) • Izbjegavati korištenje začina i dodataka jelima u jednokratnim pakiranjima (sol u kesici npr.) • U objektu uz koš za smeće postaviti i koševе za odvojeno prikupljanje otpada u sali (s jasnim uputama)
<p>Gosti/kupci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promovirati koncept „toliko dobro da ću ponijeti kući“ za ostatke hrane • Koristiti ekološki prihvatljive vrećice/spremnike za hranu „za doma“ • Promovirati vlastite eko-aktivnosti na društvenim mrežama i poticanje gosta da čini isto • Promovirati recepte za jela od ostataka hrane 	<p>Gosti/kupci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poticati goste (pogotovo lokalne) da donesu vlastite spremnike za preuzimanje narudžbi „za van“ ili ostataka od večere

Odvojeno prikupljeni otpad od hrane i druge vrste otpada koje ne prikuplja komunalno poduzeće možete predati ovlaštenim sakupljačima čiji se popis nalazi na internetskim stranicama ministarstva zaštite okoliša i energetike.

Savjeti za trgovačke djelatnosti

Bez ikakve sumnje, trgovine proizvode velike količine otpada. Otpad koji nastaje u trgovinama je uglavnom ambalažni otpad kojeg je gotovo u potpunosti moguće reciklirati. Recikliranje, je ovom slučaju veoma slično odvajanju u domaćinstvima, međutim u ovom slučaju ambalažni otpad predstavlja proizvodni otpad, te je potrebno zasebno ugovarati uslugu gospodarenja otpadom sa ovlaštenim tvrtkama.

Neki od savjeta za gospodarenje otpadom iz trgovine su slijedeći:

1. Kada god je to moguće, dogovorite sa vašim dobavljačem isporuku roba I dobara u pakiranjima s manje otpada. Na isti način možete i formirati svoju ponudu (ponuda proizvođača s manje ambalaže).
2. Potičite dobavljače na korištenje pakiranja koje je moguće ponovno upotrebljavati ili je moguće reciklirati.
3. Robu koja je oštećena, zastarje-

la ili hranu pred istekom trajanja pokušajte donirati humanitarnim i neprofitnim organizacijama. O nedavno je na snazi zakon koji po mnogočemu administrativno olakšava doniranje hrane. Informirajte se na internetskim stranicama: <https://poljoprivreda.gov.hr/pristup-informacijama/zakoni-i-propisi/doniranje-hrane-295/295>

4. Postavite koševе za odvojeno prikupljanje otpada u vašem dućanu unutar prodajnog prostora, ali i izvan istog kako biste vašim kupcima i zaposlenicima omogućili odvojeno prikupljanje otpada.

5. Uložite u opremu za prešanje vaše kartonske ambalaže. Ista štedi prostor u vašem skladištu i zasigurno olakšava gospodarenje ambalažnim otpadom iz razloga što se otpad tada puno efikasnije skladišti do trenutka kada ga ovlaštени sakupljač preuzme.

6. Educirajte osoblje o važnosti prevencije nastanka otpada, ponovnoj uporabi i recikliranju, razumijevanje važnosti recikliranja više nije isključivo predmet osobne odgovornosti već je i važan izdatak u poslovanju.

7. Koristite i promovirajte proizvode koji su proizvedeni od recikliranih materijala ili su na neki drugi način okolišno prihvatljivi (npr. Proizvo-

di u rinfuzi). Kupci koji su ekološki osviješteni rado kupuju kod trgovca koji ističu alternativni izbor u odnosu na uobičajene proizvode.

8. Promovirajte “otkupne programe” kako biste poticali novu prodaju uz pomoć akcija prikupljanja (zamjene) starih proizvoda u vašim dućanima. Navedeno je izrazito popularno u sektoru trgovine odjeće i obuće, a prikupljenu robu je moguće reciklirati ili donirati neprofitnim organizacijama.

9. Usmjerite se na digitalni marketing kako bi se smanjila količina papirnato otpada. Primjerice, umjesto kataloga moguće je koristiti online kataloge, mobilne aplikacije ili društvene mreže.

Savjeti za zanatske i proizvodne aktivnosti

U svakoj poslovnoj i proizvodnoj aktivnosti nastaje otpad specifičan toj aktivnosti i nemoguće je za svaku od djelatnosti u potpunosti izraditi preporuke za zbrinjavanje otpada. Ono što je važno imati na pameti je činjenica kako je svako recikliranje otpada dugoročno isplativije od odlaganja otpada. Ukoliko već

niste, informirajte se o mogućnostima propisnog zbrinjavanja vašeg otpada putem internetskih stranica ministarstva zaštite okoliša.

Ukoliko rezultat vašeg nastojanja nije isključivo ekonomska korist, rezultat može biti osobno zadovoljstvo ili kapitalizacija truda ishodom certifikata kojima na neki način ostvarujete prednost na tržištu.

Certificiranje poslovnog subjekta

Uz malo truda vas i vaših zaposlenika vaš poslovni subjekt može dobiti neki od certifikata zaštite okoliša, poput EMAS ili ISO 14001.

EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) je sustav ekološkog upravljanja i ocjenjivanja kojim organizacije procjenjuju utjecaj njihove djelatnosti na okoliš, informiraju o trenutnoj procjeni stanja utjecaja te unapređuju učinkovitost rada u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša. **ISO 14001** najzastupljenija je međunarodna norma za upravljanje okolišem. Ona pruža okvir organizacijama za postizanje poboljšanja u području djelovanja na okoliš u skladu s vlastitim usmjerenjima i politikama zaštite okoliša.



Broj za korisnike: 052 855 375
(od ponedjeljka do petka od 07:00 do 15:00 sati)
www.prvimaj.hr



Projekt je sufinancirala
Europska unija iz
Kohezijskog fonda

Sadržaj brošure isključiva je odgovornost Grada Labina



 **LLOYDS** design

 **CRANE 51**

